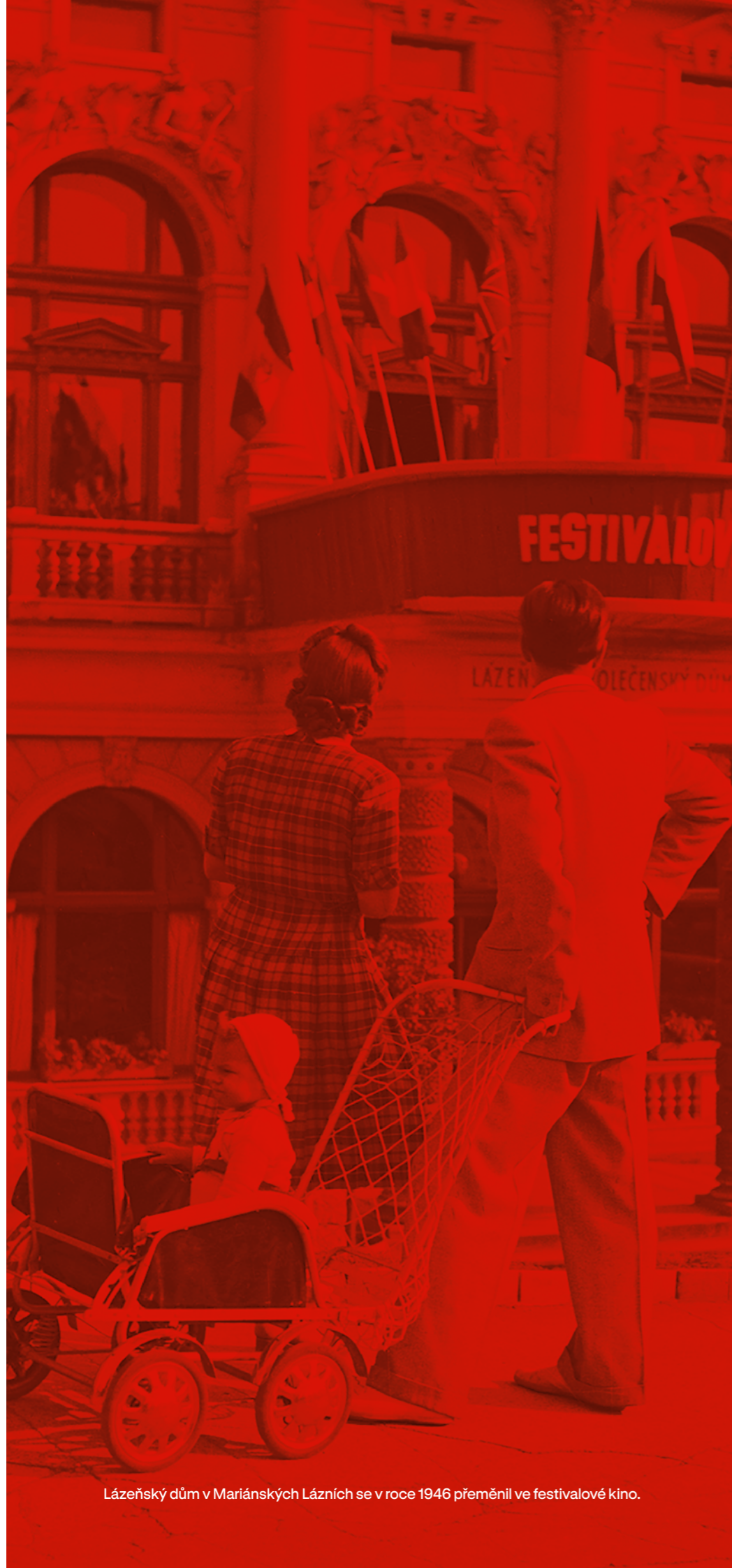

Výročí

KVIFF
60/80

(1946–2026)

Lázeňský dům v Mariánských Lázních se v roce 1946 přeměnil ve festivalové kino.

80 let a 60 ročníků karlovarského festivalu

„Karlovarský festival zažil tolik výkyvů a proměn jako žádná jiná mezinárodní soutěžní filmová přehlídka na světě.“

— Eva Zaoralová

Když v létě 1946 vznikl filmový festival v Karlových Varech, Evropa se teprve probouzela z války. Cannes i Locarno zahajovaly provoz, Benátky navazovaly na předválečnou tradici — a festival na západě Čech je všechny stihl ještě předběhnout termínem. První ročník se odehrál mezi Mariánskými Lázněmi a Karlovými Vary a připomínal spíš kulturně-politické gesto než dnešní mezinárodní přehlídku. Lázeňská města doufala, že nová akce pomůže obnovit turistický ruch v pohraničí krátce po odsunu německého obyvatelstva, a film se zároveň stal nástrojem poválečné kulturní politiky.

Promítalo se třináct celovečerních filmů, debatovalo se o budoucnosti československé kinematografie a o tom, jak má vypadat „národní film“. Už první ročníky ale ukázaly, že Karlovy Vary nikdy nebudou jen obyčejným festivalem.

Výraznou osobností prvních dekád se stal **Antonín Martin Brousil** — muž spojený nejen se vznikem festivalu, ale i s FAMU. Schopný organizátor, diplomat a pragmatik, který dokázal festival udržet při životě navzdory proměnám režimu i politickým tlakům. Ve vedení porot a festivalových struktur zůstal až do své smrti v roce 1986 a několik desetiletí fakticky určoval podobu celé akce.

Po únoru 1948 se festival rychle proměnil ve výkladní skříň východního bloku. Přibyly ceny za mír, sociální pokrok nebo boj za svobodu, do programu vstupovala ideologie a Karlovy Vary se staly součástí kulturní studené války. Zároveň se ale i tehdy ve Varech objevovaly mimořádné filmy — například polské drama *Osvětím* nebo americká *Nejlepší léta našeho života*.

V roce 1950 se festival definitivně přesunul do Karlových Varů a o několik let později získal prestižní **kategorii A** od Mezinárodní federace filmových producentů FIAPF. To znamenalo zařazení mezi nejvýznamnější filmové festivaly světa. Jenže úspěch měl i svou cenu. Sovětský svaz se rozhodl založit vlastní festival v Moskvě a Karlovy Vary s ním musely kategorii A sdílet — konaly se proto jen v sudých letech.

Sovětský herec Innokentij Smoktunovskij s Miroslavem Horníčkem, 1962.

60. léta: uvolnění a nové filmové objevy

Šedesátá léta přinesla uvolnění a festival začal znovu otevírat dveře světu. Do Varů přijeli Alain Resnais, Claudia Cardinale, Henry Fonda nebo Elia Kazan, promítaly se filmy Roberta Rosselliniho, Piera Paola Pasoliniho či Tonyho Richardsona. Karlovy Vary zároveň pomáhaly objevovat nové tvůrce z Afriky, Asie nebo Latinské Ameriky. Vedle československé nové vlny se zde představili například Glauber Rocha, Larisa Šepitko nebo Ousmane Sembene.

Festival tehdy získával stále otevřenější atmosféru. Na tzv. Volných tribunách se debatovalo o filmu jako umění, televizní pořad Momenty s Miroslavem Horníčkem přibližoval festival široké veřejnosti a do Varů začínali jezdit významní zahraniční producenti i distributoři. Pak ale přišel srpen 1968.

Ministr kultury a informací Miroslav Galuška poklepává na základní kámen budoucího Thermalu (1968).

Herečky Nadja Lofti (Egypt), Dana Smutná (Československo) a Christel Bodenstein (NDR) s tradičním festivalovým dortem.

FESTIVAL*78

FESTIVALOVÝ DENÍK — ЖУРНАЛ ФЕСТИВАЛЯ — QUOTIDIEN DU FESTIVAL — FESTIVAL DAILY

XXI. MEZINÁRODNÍ FILMOVÝ FESTIVAL — KARLOVY VARY — 6. ČERVENCE 1978 — ZVLÁŠTNÍ ČÍSLO

Letošní XXI. MFF se koná v období významného výročí — 80 let československé kinematografie. Je to poměrně krátké časové období, ale přesto bohaté a plodné na úspěchy naší filmové tvorby. Vždyť mnohé naše filmy byly vyznamenány nejvyššími národními i mezinárodními poctami.

Chceme proto při příležitosti tohoto výročí informovat hosty, novináře i ostatní přátele filmového umění o současném vývoji, struktuře i činnosti naší kinematografie, která se řadí k nejstarším v Evropě.

Její vývoj byl složitý, avšak rozhodující tendence směřovaly vždy k pokroku. Díky

Komunistické straně Československa dosahuje filmová tvorba i teorie úspěchů a náš film získává stále větší počet diváků u nás i ve světě. Úspěšně se rozvíjí mezinárodní styky, které jsou důkazem naší principiální kulturní politiky odpovídající karlovarskému festivalovému heslu **„ZA UŠLECHTILÉ VZTAHY MEZI LIDMI, ZA TRVALÉ PŘÁTELSTVÍ MEZI NÁRODY“**

Centrum karlovarského festivalu poprvé v nově dokončeném hotelu Thermal. Zvláštní číslo Festivalového deníku, 1978.

ZVLÁŠTNÍ ČÍSLO

FESTIVALOVÉHO DENÍKU VYCHÁZÍ VE VOLNÝ DEN XXI. MEZINÁRODNÍHO FILMOVÉHO FESTIVALU V KARLOVÝCH VARECH 6. ČERVENCE 1978

Text celého čísla je ilustrován fotografiemi z nejnovějších filmů české a slovenské produkce

„ZA UŠLECHTILÉ VZTAHY MEZI LIDMI, ZA TRVALÉ PŘÁTELSTVÍ MEZI NÁRODY“

Britský režisér Ken Loach přebírá Křišťálový glóbus za film Kes.

Normalizace a Thermal

Normalizace změnila i Karlovy Vary. Z vedení zmizely nepohodlné osobnosti, přibylo funkcionářů z východního bloku a kontakty se zahraničím se znovu komplikovaly. Festival přerušil spolupráci s Mezinárodní federací filmových kritiků FIPRESCI kvůli jejímu protestu proti okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy. Atmosféra se uzavřela, diskuse dostaly pevné mantinely a festival se znovu stal více reprezentativní než živou kulturní událostí.

Italský herec Franco Nero (1982).

Přesto i v těchto letech vznikaly silné momenty. V roce 1970 vyhrál Ken Loach s filmem Kes, v roce 1978 získaly hlavní cenu Vláčilovy Stíny horkého léta a právě tehdy se festival konečně přestěhoval do hotelu Thermal — budovy, která se měla stát jeho symbolem na další desetiletí. Monumentální brutalistní stavba vyvolávala při výstavbě odpor části místních obyvatel, dnes si bez ní ale KVIFF už nelze představit.

Zahajovací ceremoniál MFF v roce 1984.

V osmdesátých letech festival často bojoval s nezájmem publika i stagnací programu. Přesto do Varů přijížděli významní hosté — Giulietta Masina, Bernardo Bertolucci, Franco Nero, Carlos Saura nebo Bob Hoskins — a mimosoutěžní program býval mnohdy živější než samotná soutěž.

Italská herečka
Giulietta Masina při
autogramiádě na
kolonádě (1986).

Režisérky Věra
Chytilová,
Drahomíra
Vihanová, Helena
Třeštíková
a Olga Sommerová
na karlovarském
festivalu v roce
1988.

Po revoluci: nový začátek

Po listopadu 1989 přišel zásadní obrat. Festival se během několika let proměnil z ideologicky kontrolované přehlídky v sebevědomou mezinárodní kulturní událost. Ročník 1990 bývá dodnes považován za jeden z nejsilnějších v historii KVIFF. Dramaturgie nabídla rozsáhlou retrospektivu zakázaných „trezorových“ filmů, do Varů přijeli Miloš Forman, Pavel Landovský, Vojtěch Jasný nebo Robert De Niro a atmosféra připomínala oslavu nově nabyté svobody.

Další roky už byly složitější. Český filmový průmysl se privatizoval, měnily se instituce i financování a několikrát se vážně diskutovalo o tom, zda festival vůbec přežije. Dokonce se objevily návrhy přesunout jej do Prahy. Zásadní roli tehdy sehrála nově vzniklá **Nadace MFF Karlovy Vary** v čele s **Jiřím Bartoškou** a **Evou Zaoralovou**. Právě tato dvojice postupně vtiskla festivalu podobu, kterou známe dnes.

Trojice umělců a dlouholetých přátel společně na svobodném festivalu v roce 1990: dramatik a politik Václav Havel, režisér Miloš Forman a herec Pavel Landovský.

V devadesátých letech začaly vznikat nové programové sekce jako **Na východ od Západu** nebo **Jiný pohled**, dokumentární filmy získaly výraznější prostor a festival začal objevovat mladé autory i progresivní kinematografii. Současně do Varů stále častěji přijížděly velké osobnosti světového filmu — Philippe Noiret, Max von Sydow, Gregory Peck, Whoopi Goldberg nebo tehdy devatenáctiletý Leonardo DiCaprio.

Velkou proměnou prošlo i publikum. Do Karlových Varů začali jezdit mladí lidé s batohy, kteří sem nepřijížděli za společenskou reprezentací, ale hlavně za filmy. Právě tehdy vznikala specifická festivalová atmosféra, která je pro KVIFF typická dodnes.

Vycházející hvězdu Leonarda DiCaprio zachytil fotograf Miloš Fikejz s prarodiči na lavičce před Thermalem (1994).

Igor Luther, Karel Vachek, Vojtěch Jasný, Zdeněk Sirový a další českoslovenští filmaři přijali z rukou britského kolegy Lindsay Andersona kolektivní ocenění za jedinečnou kvalitu českého a slovenského filmu. MFF Karlovy Vary 1990.

XXVII.
MEZINÁRODNÍ
FILMOVÝ FESTIVAL

27th INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
KARLOVY VARY 1990

SPŘÍZNĚNÍ
VOLBOU

ELECTIVE
AFFINITIES

Katalog Spříznění volbou 1990 poprvé představil režimem zakázané autory a do symbolického i faktického trezoru uzamčené filmy.

Robert Redford,
2005

Festival světového formátu

Po návratu kategorie A, kterou festival na dva roky ztratil ve prospěch konkurenční pražské akce Zlatý golem, získal KVIFF v druhé polovině devadesátých let definitivně pevnou pozici mezi nejvýznamnějšími evropskými přehlídkami. Eva Zaoralová si vydobyla renomé respektované programové ředitelky, Jiří Bartoška se stal tvář festivalu a KVIFF začal pravidelně přivážet výrazné filmy i světové hvězdy.

Do Varů postupně přijeli Michael Douglas, Sharon Stone, Robert Redford, Scarlett Johansson, Jude Law, Michael Caine, John Malkovich, Renée Zellweger, Antonio Banderas, Morgan Freeman, Helen Mirren, Johnny Depp, Ethan Hawke, Uma Thurman, Willem Dafoe, Viggo Mortensen, Russell Crowe nebo Julianne Moore. Christopher Lee zde během své legendární masterclass dokonce zazpíval *Prodanou nevěstu*.

Současně ale festival nikdy neopustil důraz na autorský film a objevování nových talentů. Právě kombinace velkých hvězd, cinefilního publika a mimořádně otevřené atmosféry vytvořila z Karlových Varů unikát, který nemá v Evropě mnoho obdoby.

KVIFF dnes

Od roku 1998 organizace přešla na akciovou společnost Film Servis Festival Karlovy Vary. Nastala éra sebevědomého festivalu, uznávaného doma i mezinárodně, jehož organizační tým zůstává i před různými obměnami stabilizovaný. Dnešní výkonný ředitel Kryštof Mucha i ředitel produkce Petr Lintimer získávali zkušenosti pod vedením Jiřího Bartošky od studentských let, na začátku nultých let přišel do dramaturgického týmu Karel Och, jenž se v roce 2011 stal uměleckým ředitelem festivalu.

Výrazné změny přinesla covidová pandemie, která v roce 2020 o rok odsunula 55. ročník. Festival ale dokázal rychle reagovat — vznikla platforma **KVIFF.TV**, projekt **Tady Vary** nebo nové celoroční aktivity jako **Variace** či **KVIFF Classics**.

Proměnil se i samotný program festivalu. Dokumenty dnes soutěží o Křišťálový glóbus společně s hranými filmy, vznikla progresivní soutěž **Proxima** a počet filmů se záměrně snížil, aby měly projekce více repríz a diváci větší šanci filmy skutečně vidět.

I po odchodu Evy Zaoralové, která zemřela v roce 2022, a Jiřího Bartošky, jenž festival vedl více než čtvrt století, zůstává KVIFF nejvýznamnější filmovou událostí ve střední Evropě. Festival, který během osmdesáti let přežil válku, totalitu, normalizaci, politické zvraty i pandemii — a přesto si zachoval to nejdůležitější: mimořádný vztah mezi filmy a diváky.

